

199.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

USTAWA

z dnia 21 lutego 1935 r.

o pielęgniarstwie.

I. Wykonywanie praktyki pielęgniarskiej.

Art. 1. Przez praktykę pielęgniarzką rozumie się zawodowe wykonywanie następujących czynności:

- a) pielęgnowanie chorych w zakładach leczniczych i domach prywatnych,
- b) wykonywanie zleceń lekarza przy chorych,
- c) pracę w zakładach leczniczych, instytucjach zapobiegawczych, zakładach opiekuńczych, instytucjach społecznych, szkołach, zakładach przemysłowych oraz domach prywatnych w zakresie szerzenia higieny ogólnej i osobistej, zwalczania epidemji oraz zapobiegania chorobom.

Art. 2. (1) Do wykonywania praktyki pielęgniarskiej uprawnione są jedynie osoby, które uzyskały prawo praktyki pielęgniarskiej na zasadzie ustawy niniejszej. Osobom tym przysługuje również wyłączne prawo używania tytułu pielęgniarzki.

(2) Nadzór nad wykonywaniem praktyki pielęgniarzkiej należy do Ministra Opieki Społecznej.

Art. 3. (1) Prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa może być stałe lub czasowe.

(2) Stałe prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa mają osoby, które posiadają obywatelstwo polskie i dyplom szkoły pielęgniarstwa, przewidziany w art. 10 i 11.

(3) Minister Opieki Społecznej może nadać stałe prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa osobom, posiadającym obywatelstwo polskie, które ukończyły zagranicą szkołę pielęgniarstwa, uznaną przez Ministra Opieki Społecznej za równorzędną z polskimi szkołami pielęgniarstwa.

(4) Czasowe prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa może nadać Minister Opieki Społecznej:

1) w drodze wyjątku osobom, nie posiadającym obywatelstwa polskiego, jeżeli:

- a) ukończyły przed wejściem w życie ustawy niniejszej polską dwuletnią szkołę pielęgniarstwa, posiadającą statut i program, zatwierdzone przez właściwe ministerstwo lub
- b) ukończyły szkołę pielęgniarstwa, przewidzianą w art. 10 i 11, lub też
- c) ukończyły zagranicą szkołę pielęgniarstwa, uznaną przez Ministra Opieki Społecznej za równorzędną z polskimi szkołami pielęgniarstwa, przyczem może on uzależnić nadanie uprawnień od zdania egzaminu z pewnych przedmiotów w jednej z polskich szkół pielęgniarstwa;

2) w czasie wojny, epidemii lub innych klęsk społecznych, osobom, nie mającym uprawnień do wykonywania praktyki pielęgniarstwa, lecz posiadającym przeszkolenie sanitarne lub doświadczenie w zakresie pielęgnowania chorych. Minister Opieki Społecznej może ograniczyć prawa tych osób do częściowego wykonywania praktyki pielęgniarstwa.

Art. 4. Prawa wykonywania praktyki pielęgniarstwa nie mogą uzyskać osoby:

- a) pozbawione własnej woli z powodu choroby psychicznej przez czas trwania ubezwłasnowolnienia,
- b) sądownie pozbawione praw publicznych i obywatelskich praw honorowych — do chwili odzyskania tych praw,
- c) dotknięte chorobą, niebezpieczną dla otoczenia.

Art. 5. (1) Przed przystąpieniem do wykonywania praktyki pielęgniarstwa pielęgniarzki obowiązane są do zarejestrowania się u wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, składając dowody posiadanych uprawnień oraz świadectwo zdrowia; władza ta wydaje pielęgniarzkom pisemne zaświadczenia o uprawnieniu do wykonywania praktyki pielęgniarstwa.

(2) Pielęgniarki obowiązane są do zawiadomienia powiatowej władzy administracji ogólnej o każdorazowej zmianie stałego miejsca wykonywania praktyki pielęgniarstwa i adresu.

(3) Zasady i sposób przeprowadzenia rejestracji pielęgniarzek określi Minister Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia.

Art. 6. (1) Pielęgniarka traci prawo wykonywania praktyki pielęgniarstwa:

- a) w razie utraty obywatelstwa polskiego, z wyjątkiem przypadku, gdy utraci je na skutek poślubienia cudzoziemca,
- b) w razie ubezwłasnowolnienia z powodu choroby psychicznej, na czas trwania ubezwłasnowolnienia,
- c) w razie orzeczenia wyrokiem sądowym utraty prawa wykonywania praktyki pielęgniarstwa.

(2) W przypadku, gdy z powodu choroby psychicznej pielęgniarzki wykonywanie przez nią praktyki pielęgniarstwa może zagrażać niebezpieczeństwem dla życia i zdrowia osoby pielęgnowanej, wojewódzka władza administracji ogólnej władna jest na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej zawiesić pielęgniarzkę w prawie wykonywania praktyki pielęgniarstwa na czas trwania tej choroby.

(3) W razie zachorowania pielęgniarzki na przewlekłą chorobę zakaźną, niebezpieczną dla otoczenia, lub stwierdzonego nosicielstwa czasowego albo trwałego, wojewódzka władza administracji ogólnej władna jest na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej i przeprowadzonego badania bakteriologicznego zawiesić pielęgniarzkę w prawie wykonywania praktyki pielęgniarstwa na czas choroby lub nosicielstwa, albo ograniczyć jej czynności do prac, niezagrożających zdrowiu otoczenia.

(4) Wykonywanie praktyki pielęgniarstwa wbrew postanowieniom ust. (2) i (3) jest wzbronione.

(5) W razie uchylecia się pielęgniarzki od stawienia się przed komisją lekarską, wojewódzka władza administracji ogólnej może wzbronić jej wykonywania praktyki pielęgniarstwa do czasu stawienia się przed komisją.

(6) Na żądanie zainteresowanej pielęgniarzki, wniesione w ciągu 14 dni od dnia doręczenia jej orzeczenia komisji lekarskiej, wojewódzka władza administracji ogólnej zarządza ponowne badanie jej przez wymienioną komisję.

(7) Skład komisji, sposób jej powoływania i tryb urzędowania określi rozporządzenie wykonawcze.

Art. 7. (1) Pielęgniarka obowiązana jest do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym się dowie w związku z wykonywaniem praktyki pielęgniarstwa.

(2) Od obowiązku zachowania tajemnicy pielęgniarzka zwolniona jest:

- a) w stosunku do lekarza, pod którego opieką chory pozostaje,
- b) gdy ciąży na niej z mocy przepisów prawa obowiązek doniesienia władzy,
- c) w pracy higieniczno-zapobiegawczej w stosunku do władz przełożonych.

Art. 8. Pielęgniarki zaliczają się do kategorii pracowników umysłowych i korzystają z praw i obowiązków, ustawowo przepisanych dla tej kategorii pracowników.

Art. 9. Ustawa niniejsza nie narusza w niczem praw osób, uprawnionych do wykonywania praktyki lekarskiej, fclczerskiej i położniczej.

II. Szkoły pielęgniarstwa.

Art. 10. (1) Państwowe, publiczne i prywatne szkoły pielęgniarstwa mogą być otwierane i prowadzone tylko na podstawie zezwolenia Ministra Opieki Społecznej.

(2) Minister Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia warunki niezbędne dla uzyskania zezwolenia na otwarcie szkoły pielęgniarstwa.

Art. 11. (1) Minister Opieki Społecznej zatwierdza statut szkoły pielęgniarstwa, regulamin rady szkolnej, program i system nauczania, regulamin egzaminu końcowego i wzór dyplomu.

(2) Nauczanie w szkole pielęgniarstwa winno trwać przynajmniej dwa i pół lat.

(3) Przepisy, dotyczące statatów, regulaminów oraz programu nauczania, zostaną ustalone w drodze rozporządzenia przez Ministra Opieki Społecznej.

Art. 12. Szkoły pielęgniarstwa mogą być zakładane jedynie w miejscowościach, które posiadają odpowiednie warunki do szkolenia uczennic tak teoretycznego, jak i praktycznego w pielęgnowaniu chorych i opiece społeczno-higienicznej.

Art. 13. Szkoły pielęgniarstwa obowiązane są do utrzymywania internatów dla swych uczennic. Zamieszkiwanie uczennic poza internatem jest wzbronione. Wyjątki dopuszczalne są tylko dla uczęszczających do szkół pielęgniarstwa siostr zakonnych, którym reguła zabrania mieszkania poza zgromadzeniem zakonnem.

Art. 14. (1) Dyrektorkę szkoły pielęgniarstwa zatwierdza Minister Opieki Społecznej.

(2) Szczegółowe warunki, którym powinna odpowiadać dyrektorka szkoły pielęgniarstwa, określi rozporządzenie; w każdym razie musi ona posiadać prawo do wykonywania praktyki pielęgniarstwa.

(3) Ze stanowiskiem dyrektorki nie wolno łączyć innych stałych zajęć zarobkowych.

(4) Minister Opieki Społecznej może zarządzić usunięcie dyrektorki, nieprzestrzegającej obowiązujących przepisów i postanowień statutu szkoły.

(5) Nad wykonaniem programu nauczania czuwa złożona z lekarzy i pielęgniarek rada szkolna, której skład i zakres działania ustali regulamin.

Art. 15. (1) Warunki, którym winny odpowiadać kandydatki, wstępujące do szkół pielęgniarstwa, są następujące:

- a) ukończone przynajmniej gimnazjum lub wykształcenie, uznane przez władze właściwe jako równorzędne,
- b) ukończony 18, a nieprzekroczony 30 rok życia,
- c) odpowiednie właściwości psychiczne i uzdolnienie fizyczne,
- d) nieskazitelna przeszłość.

(2) Minister Opieki Społecznej może na wniosek dyrektorki szkoły pielęgniarstwa zezwolić w drodze wyjątku na przyjęcie kandydatki, która przekroczyła 30 rok życia.

Art. 16. Ministrowi Opieki Społecznej przysługuje prawo zamknięcia szkoły pielęgniarstwa:

- a) jeżeli jest prowadzona niezgodnie z ustawą niniejszą, przepisami wydanymi na jej podstawie lub ze statutem, regulaminem i programem naukowym,
- b) w przypadku, gdy nauczanie lub wychowanie uczennic odbywa się w duchu niełojalnym dla Państwa, względnie gdy szkoła nie przeciwdziała skutecznie szkodliwym pod względem wychowawczym wpływom na uczennice.

Art. 17. (1) Minister Opieki Społecznej sprawuje nadzór nad szkoleniem kandydatek do zawodu pielęgniarstwa, a w miarę potrzeby zarządza przeszkolenie pielęgniarek oraz osób, wymienionych w art. 20 ust. (3) i (4), na okresowych kursach uzupełniających.

(2) Uprawnienia te może Minister Opieki Społecznej przekazać w całości lub części wojewódzkim władzom administracji ogólnej.

Art. 18. (1) Minister Opieki Społecznej ustala w drodze rozporządzenia oznakę ukończenia szkoły pielęgniarstwa i wzory mundurów dla pielęgniarek.

(2) Noszenie przez osoby nieuprawnione ustalonego munduru i oznaki jest wzbronione.

III. Postanowienia przejściowe.

Art. 19. Równoznaczne z dyplomem szkoły pielęgniarstwa, przewidzianej w art. 10 i 11, są:

1) uzyskane przed wejściem w życie ustawy niniejszej:

- a) świadectwo ze złożonego państwowego egzaminu pielęgniarstwa w myśl rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego w przedmiocie państwowych egzaminów pielęgniarstwa z dnia 27 listopada 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 127, poz. 1049), zmienionego rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 grudnia 1931 r. (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 6, poz. 38),
- b) świadectwo złożenia egzaminu pielęgniarstwa w myśl wydanych przez b. państwa zaborcze przepisów, obowiązujących na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego,
- c) świadectwo ukończenia szkoły pielęgniarstwa Stowarzyszenia Pań Ekonomek św. Wincentego à Paulo w Krakowie,

2) świadectwo złożonego egzaminu pielęgniarstwa, uzyskane zgodnie z art. 20 ustawy niniejszej.

Art. 20. (1) Egzamin, uprawniający do uzyskania prawa praktyki na zasadzie art. 19 pkt. 2), odbywać się będą w ciągu lat czterech od wejścia w życie ustawy niniejszej przed komisją egzaminacyjną przy urzędach wojewódzkich.

(2) Program, terminy egzaminów i sposób przeprowadzenia egzaminów oraz skład komisji egzaminacyjnej ustali Minister Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia.

(3) Do egzaminu dopuszczone będą osoby, posiadające obywatelstwo polskie, które przed wejściem w życie ustawy niniejszej:

- a) ukończyły dwuletnią szkołę pielęgniarstwa o zatwierdzonym przez właściwe ministerstwo statucie i programie,
- b) ukończyły szkołę pielęgniarstwa, zatwierdzoną w myśl wydanych przez b. państwa zaborcze przepisów, obowiązujących na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego,
- c) ukończyły najmniej sześciomiesięczne kursy pielęgniarские i wykazały się dwuletnią pracą zawodową pielęgniarską,
- d) wykazały się pięcioletnią pracą zawodową pielęgniarską szpitalną lub higieniczno-zapobiegawczą, przyczem kursy pielęgniarские mogą być zaliczone, jako praca zawodowa pielęgniarская, licząc jeden miesiąc kursu za 6 miesięcy pracy zawodowej. Minister Opieki Społecznej ustali w drodze rozporządzenia, które kursy mogą być zaliczone, jako praca zawodowa,
- e) wykazały się czteroletnią pracą zawodową pielęgniarską, pod warunkiem uzupełnienia brakującego roku pracy zawodowej przez odbycie kursu, wymienionego w art. 17.

(4) Ponadto do egzaminu dopuszczone będą osoby, posiadające obywatelstwo polskie, znajdujące się w okresie próbnym (postulacie) lub nowicjacie, zgłoszone przez zgromadzenia zakonne w ciągu 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy niniejszej, pod warunkiem, że przed przystąpieniem do egzaminu przejdą przeszkolenie, które ustali rozporządzenie wykonawcze, i w czasie składania egzaminu będą należały do zgromadzenia zakonnego.

(5) Osobom, które posiadają warunki do przystąpienia do egzaminu pielęgniarского, wojewódzka władza administracji ogólnej wyda, do czasu złożenia egzaminu, czasowe zezwolenie na wykonywanie praktyki pielęgniarskiej, nie dłużej jednak, jak do dnia 1 stycznia 1939 r.

IV. Postanowienia karne.

Art. 21. (1) Winny przekroczenia art. 5 ust. (1) i (2), art. 6 ust. (4) i art. 10 podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 złotych lub jednej z tych kar, jeżeli za czyny te nie grozi kara surowsza.

(2) Do orzekania powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

V. Postanowienia końcowe.

Art. 22. Ilekroć przepisy ustawy niniejszej mówią o pielęgniarzkach, uczennicach, dyrektorkach i kandydatkach do szkół pielęgniarских oraz o siostrach zakonnych, przepisy te dotyczą również pielęgniarzy, uczniów, dyrektorów i kandydatów do szkół pielęgniarских oraz braci zakonnych.

Art. 23. Przepisy ustawy niniejszej nie naruszają szczególnych uprawnień, przewidzianych w umowach międzynarodowych, w warunkach i granicach, w umowach tych ustalonych.

Art. 24. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 25. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

(2) Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy, normujące wykonywanie praktyki pielęgniarskiej, a w szczególności przepisy o państwowych egzaminach pielęgniarских.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *L. Kozłowski*
Minister Opieki Społecznej: *Jerzy Paciorkowski*